

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények címzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reklamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.
Körültekintés. Sz. P.
A gazdasági rendszerről. II. Vörös Sándor.
A gümőkór és a tuberculiról. Székely Sándor.
Egyszerű és olcsó jégkunyho.
Irodalom.
„A gazdaságok berendezéséről.”
Rövid szaközlemények.
A gypsz mint szőlőtrágya. — A fáknak fagytól megprepedése.
Vegyesek.
A mesterséges borok gyártása. — Hirdetmény egy éves ménesikók vásárlására. — Pályadíjak kitűzése. — Sertésbeviteli tilalom Németországban. — Ablaküveg összetörnetlen pótlója.
Piaczi értesítő.

Előfizetési felhívás

az „Erdélyi Gazda” 1893-ik évfolyamára.

Nem tudunk, de nem is akarunk olyan nagy reklamot csapni, mint azt némely más lap ilyenkor tenni szokta. Nem, mert elvünk, hogy nem ígérünk többet, mint a mit adhatunk; sőt nemcsak, hanem inkább többet igyekezünk adni, mint a mennyit ígérünk.

Példa erre a lefolyt év is, úgy mint az ezt megelőző vala. Ebben az évben kicsi hián 100 oldallal-adtunk többet, mint a mennyire magunkat köteleztük; közölt cikkeink gyakorlati irányuknál fogva pedig olyan természetűek voltak, hogy azokból olvasóink sok okulást merithettek és pedig annyival inkább, mert ezeket gyakran illusztráltuk szép kivitelű képekkel.

Nem lehet más célunk a jövőben is, mint hogy olvasóink igényeit, a lehetőség határan belül, kielégíthessük. És mert tudjuk, hogy az igények folyton nagyobbodnak, törekedni fogunk, hogy azoknak a fokozódott arányban megfelelhessünk.

Gondoskodásunkat képezi az eddigiek mellett, hogy hazarészünk különböző vidékeiről koronként tudósításokat közöljünk a mezőgazdaság állapotáról, valamint leg-ellentékenyebb állatvásáraitnak lefolyásá-

ról s az ott elért árákról, lapunk tartalmát pedig az eddiginél még változatosabbá tenni törekszünk.

Mint eddig, úgy a jövőben is a gyakorlati irányt tartva szem előtt, nyilt és őszinte szószólói leszünk hazarészünk mezőgazdasági érdekeinek: védelmezzük, a hol annak szüksége fenforog; de ha hibákat kell feltárnunk, kötelességünkben folyólag, megteszszük azt is, mert a javításnak első kelleke, hogy ismerjük bibáinkat.

Mezőgazdaságunk kulturájának fejlesztése, előbbre vitele képezvén a magvát a jövőben is összes törekvéseinknek, minden iránt ez adja meg az impulsust és szilárd meggyőződésünk, hogy lapunk hazarészünk mezőgazdasági kulturájának hova-tovább nélkülözhetlenebb lüktető ereje leend. Mert hát hol van még egy szaklap, a mely tisztán e hazarész érdekeiért lobogtatja zászlóját?

Sehol. Egyedül az „Erdélyi Gazda” az. Önmagáért cselekszik, tehát Erdély gazdaközönsége, ha minél tömegesebben csoportosul ennek zászlója körül és ezt szellemi és anyagi támogatásával, hivatásának legmagasabb püedesztájjára emelni segíti.

Megfogható alakban nyilvánul az a hatás, a melyet az „Erdélyi Gazda” az utolsó két év aiatt hazarészünk mezőgazdaságára gyakorolt s ez a hatás annál nagyobb leend a jövőben. minél jobban gyarapodnak lapunk szellemi és anyagi erői. —

Lapunk előfizetési díja:

Egész évre . . . 4 frt (8 korona)

Félévre . . . 2 „ (4 „)

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Az előfizetési pénzek leghelyesebben postautalvánnyal küldhetők be.

Az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és kiadó-hivatala.

Körültekintés.

(A milleniumi kiállítás. A mesterséges borok gyártását és forgalomba hozatalát tilalmazó törvényjavaslat. Száj es körömfájás; Kőbányán a sertések között.)

Ez évi első számunkban megemlékeztünk volt a milleniumi kiállításról és arról, hogy az országos bizottság megalakult; valamint kifejezést adtunk abbéli véleményünknek, hogy szorgalmas munka kell a kiállításnak ily, aránylag rövid idő alatt való előkészítéséhez és megvalósításához.

Az események azt mutatják, hogy helyesen gondolkoztunk, mert a kereskedelmi miniszter is nemcsak, hogy hasonló véleményben lehetett, hanem ő az időt nem is tartja elegendőnek,

Ugyanis törvényjavaslatot terjesztvén a Ház elé a kiállítás költségeinek fedezésére adandó egy millió forint hitelről, annak az képezi egyik pontját, hogy a kiállítás 1896-ban tartassék meg, vagyis egy egész évvel elhalasztani kívánja.

Az ez ügyben e hó 9-én beterjesztetett törvényjavaslat így szól:

„1. §. A budapesten tartandó általános országos nemzeti kiállítás költségeinek fedezésére az 1893. évi II t.-cz. 3-ik §. alapján egy biztosítási alap létesítettik, mely alaphoz az állam 1 000.000 frttal járul.

2. §. A biztosítási alapra szánt összegből: 1893. évben 100 000 frt, 1894. évben 200.000 frt, 1895. évben 600.000 frt és 1896. évben 100.000 frt bocsátatik a pénztári készletekből a kereskedelemügyi miniszter rendelkezésére.

A biztosítási alapnak fel nem használt része, a kiállítás bevételeiből legkésőbb 1897. évi július hó 1-ig az állami kincstárnak vissza-terítendő.

3. §. A kiállítás az 1892. évi II. t.-cz. 1. §-ában foglalt határozmánytól eltérőleg 1896-ban tartatik meg.

4. §. Jelen törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi és a pénzügyi miniszter bizatnak meg.”

A milleniumi kiállítás ügyével rövid időközben másodsor foglalkozunk, de nem ok nélkül, mert ez még akkor is közérdekel bennünket, gazdákat, ha az nem képezné a millenium megünneplésének kimagasló részét. Ilyen monumentalis kiállításnak, mint a minőnek ennek lenni kell, a mezőgazdaság egyik legfontosabb részét kell, hogy képezze, mert akár mily fejlett volna is iparunk és kereskedelmünk, a mezőgazdaságnak egy agrár államnál háttérbe szorulnia nem szabad.

Épen azért jó idején tájékoztatni óhajtjuk ennek minden fázisáról olvasóinkat, hogy a kik

Mindennemű

műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított

„HUNGARIA” MÜTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasglicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V. Erzsébettér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-salak.

akkor már nemcsak hogy nem lehet gyógyítani, hanem a roppant nagyfokú lesóványodás miatt alig fizet az ilyen állat bőrével; míg ellenben ha a bajt kezdeti stadiumában felismerjük, husra még mindig jól értékesíthetjük az állatot a megátadott szerv nélkül.

Ha a heveny gümőkóros állatnál a bántalmat felismerjük és az állatot értékesítenők; az idült gümőkóros állatot pedig lebunkoztatnók, sokkal hamarabb és kevesebb költséggel, mint a ragadós tüdőlobot teljesen kiirtanók a gümőkórt.

Ujabban a Koch-féle tuberculinnal a gyanus állat bőre alá fecskendezve rövid idő alatt megtudhatjuk, — hogy gümőkóros-e az állat vagy nem.

A tuberculinnal most már az egész művelt világban kísérleteznek. Belgiumban Bruyn földmivelésügyi miniszter intézkedett, hogy a tuberculin az állatorvosi iskolában előállítsassék.

A budapesti m. kir. állatorvosi akadémiában már 2 év óta folynak e tekintetben a tuberculinnal való kísérletek és pedig igen ked-

helyeken, a hol — mint faluhelyen s a gazdaságokban általában — mindenki maga kell, hogy ellássa magát nyárra a kellő mennyiségű jéggel; egy alkalmas egyszerű és olcsó jégverem vagy jégkunyhó igen jó szolgálatokat van hivatva tenni. A ki lehető egyszerű eszközökkel és kevés pénzzel kíván olyan jégtartót építeni, a mely a jeget tartósan konzerválja. annak a „Gazdasági Mérnök“ ezen jeles szaklap után közölve ajánlhatjuk az 1—3. ábrákban feltüntetett egyszerű szerkezetet. Ennek készítésénél a következőleg kell eljárni: Készítsünk egy középpontból két kört 2.20 és 1.50 méteres sugárral. A kör középpontjában ássunk be egy 2.80 m. hosszú póznát s az egész körfelületet töltsük meg 20 cm. magasan tőzeg-földdel és azt jól döngöljük le. Az említett póznához támaszszunk mindkét kör kerületéből, tehát két sorban, rudakat — mintegy szarufákat s azokat erősítsük meg a középső póznán, valamint alsó végükön a két kör kerületén is. Hogy a rudak tartósabbak legyenek, jó azokat carbolineummal előzetesen bemázolni. A kunyhónak jól megdöngölt alapját terítsük be aszfalt izoláló

Irodalom.

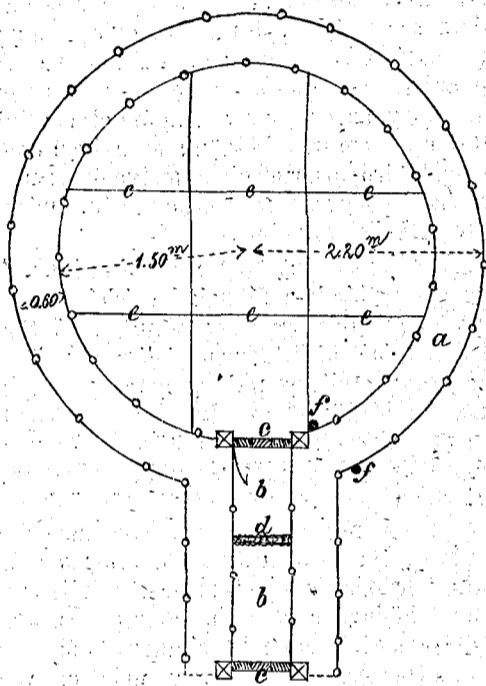
„A gazdaságok berendezéséről.“ Irta K. Vörös Sándor, a kolozsmonostori m. kir. g. z. tanintézet igazgatója.

Az erdélyi gazdasági egyesület könyvkiadó vállalatának XX-ik füzeté; az V-ik évfolyamban pedig a 4-ik, vagyis utolsó füzet. Ára 45 kr.

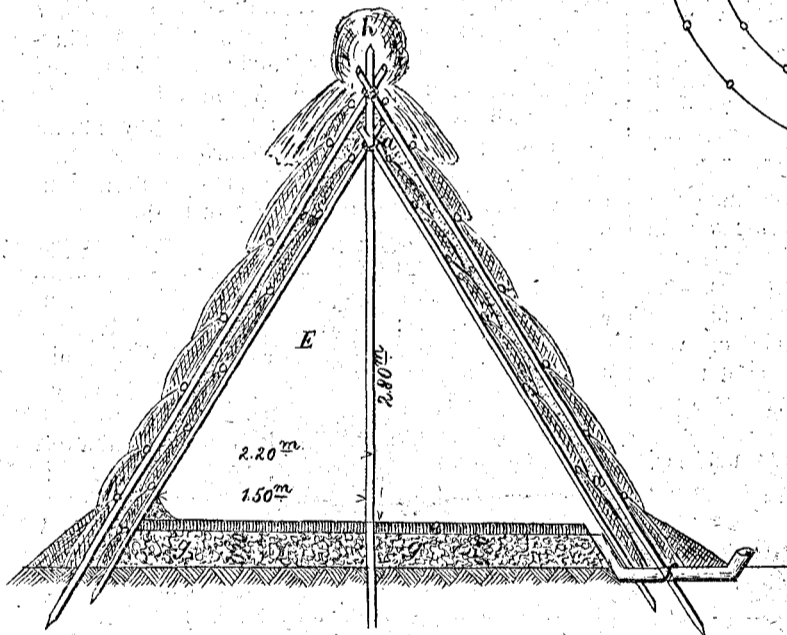
Az erdélyi gazdasági egyesület irodalmi szakosztálya könyvkiadó vállalatának ezen 74 oldalra terjedő füzeté dicséretére válik úgy remek tollú írójának, mint magának a vállalatnak.

A vállalat egy szükségesebb témát nem bocsáthatott volna kidolgozásra, mint „A gazdaságok berendezéséről“ szólót, a témának pedig alig akadhatott volna hivatottabb megfejtője, mint K. Vörös Sándor.

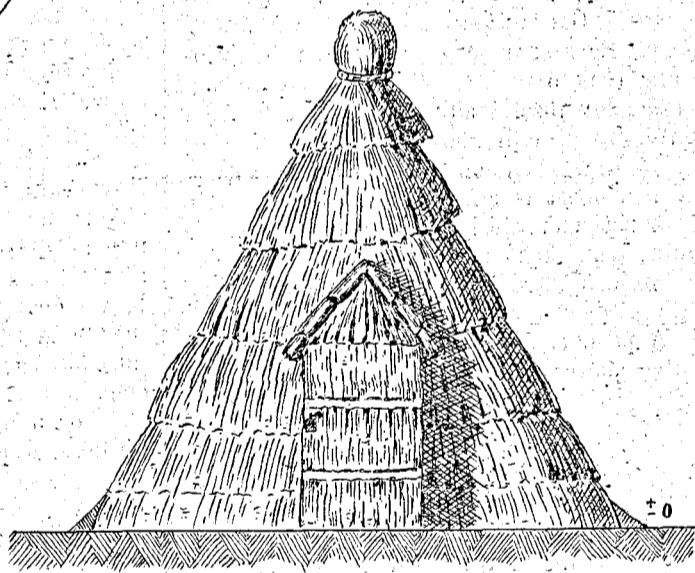
Ezen füzet nagy szakértelemmel s keresetlen szavakkal, de gyönyörű irálylyal úgy van megírva, hogy annak minden szava — nagy gazda, kis gazda — egyformán hasznát veheti

3. ábra. Jég-kunyhó. Alaprajza.

1. ábra. Jég-kunyhó. Metszet.

2. ábra. Jég-kunyhó.

vező eredménnyel. A leszurt állatról fölvett bonczlelet mindig igazolta az életben diagnosztizált tuberculosist.

A gümőkóros állatban a gümök többnyire igen lassan terjednek, de néha rohamosan lépnek fel és szaporodnak, midőn heves lázzal járnak. Hasonlóan hőfok emelkedést, lázt észlelünk a gyanus állatnál — tuberculinnak bőre alá való befecskendezése után; midőn teljes biztossággal megállapíthatjuk, hogy a gyanus állat gümőkórosban szenved.

A tuberculin természetesen a gyöngykór diagnosztizálására is használható, mert a tehenek gyöngykórját is gümőkórnak tartják az eddigi tapasztalatok alapján.

Igen kívánatos volna, ha a tuberculinnal a vidéki állatorvosok közül mennél többen kísérleteznének és ismertetnék annak hatását a gazdák között.

Budapest.

Székely Sándor.

Egyszerű és olcsó jégkunyhó.

(Három képpel.)

A gazdaságokban s általában a háztartásban a jégnek nem csekély jelentősége lévén, oly

lemezzel, a minek jó egy kis esést adni, hogy a jégből leszivárgó víz könnyebben a levezető csatornába jusson (1. ábra). Erre a csatornára 1. évez, meg kell jegyeznünk, hogy ennek könyök részében a plécsőben mindig víznek kell lennie, hogy a csatorna légmentesen el legyen zárva. A fent említett pózna-kupra keresztirányban léceket erősítünk s ekkor az egészet befödjük szalmával. A két szalmafedelű kup között kitöltjük aztán lombhulladékkal, szecskával vagy pelyvával, melyet erősen le kell döngölni, végül a tetjén jó vastag szalmasapkát helyezünk, alá esetleg egy izoláló aszfalt fődellemezt helyezvén.

A kunyhó északi oldalán a rudakat ember magasságban és mintegy 80 cm. szélességben kivágjuk s ott egy 1½—2 méter hosszú bejáratot építünk szintén a földbe vert póznákból képezett és a kunyhóhoz hasonlóan kitöltött kétszeres szalma-fallal. A bejáratba három ajtót helyezünk el vastag szalmafonatú ajtókkal, hogy a jég a külső levegőtől jól el legyen zárva. Fontos dolog különben, hogy a jégkunyhó árnyékos, hűvös helyen legyen felállítva.

sőt tekintettel erdélyi viszonyainkra, bátran mondhatjuk, hogy azt nem nélkülözheti.

Annak a gazdának, a ki eddig csak tapogatózott gazdasága labirintjában és nehéz gazdasági viszonyaink között sokszor eligazodni nem tudott; ezzel a könyvvel a kezében, mint világító szövetekkel, megtalálja a helyes vezető utat a boldogulásra.

Bővebb tájékoztatóul ide iktatjuk teljes tartalomjegyzékét, a mint következik.

Bevezetés. — I. A gazdasági rendszerről. — A gazdasági rendszert a birtok természeti és közgazdasági viszonyaira kell alapítani. — A belterjességről, ennek fokozatai s ezek indokolása. — A gazdasági rendszerek főbb alakjai. — A gazdasági rendszer megállapításának szabályai. — II. A helyes gazdasági rendszer akadályai s azoknak elhárítása. — A tagosítatlan állapot hátrányai. — A tagosítás gazdasági előnyei. — A helyes gazdasági rendszer egyéb akadályai és segítők módok. — III. A gazdasági fő ágaimak berendezése. — A) A növénytermelési ág berendezése. — 1. A természetű növények megválasztása. — A piaci és melléktermékek természetének arányai. — A talaj termőerejének helyreállításáról. — A kisgazdaságok helyzete ebben a kérdésben. — 2. A vetésforgások s azok sza-

A

LEGKITÜNÖBB MAGVAK

kaphatók

Mauthner Ödön

magkereskedésében

Füzet: **BUDAPESTEN** Fióküzlet: Koronaherczeg-utca 18.
Andrássy-ut 23. sz.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve
küldetik.

6 (4-52)

Mutatvány szám ingyen és bérmentesen.

Magyarország

legolcsóbb és legdiszesebb képes hetilapja

KÉPES CSALÁDI LAPOK

1893-ik év január hó 1-én

TIZENÖTÖDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉP

a magyar művelt, de különösen a magyar női művelt olvasó közönségnek legkedvesebb lapja.

A „Képes Családi Lapok” a magyar szépirodalmi lapok között legjobban el van terjedve.

A „Képes Családi Lapok” most lépett a 15-ik évfolyamába, mi eléggé bizonyítja, mennyire megnyerte e lap a magyar művelt közönség tetszését.

A „Képes Családi Lapok” szellemi részét, a magyar irodalom legelső írói nyújtják. A szerkesztőség dr. Murányi Armin, dr. Tolnai Lajos és dr. Váradi Antal kezében van, a kik sem fáradságai, sem költséget nem kímélnék, hogy a lap szelleme a művelt olvasók legmagassabb igényeit is kielégítse.

A „Képes Családi Lapok” munkatársai sorában vannak a többi között; Jókai, Mikszáth, Dobnady, Temérdek, Louka, Tölgyesi, dr. Murányi Ernő, Csorba A., Pósa, Rudnyánszky, Beniczky Bajza Lenke, Büttner Lina, Nagyváradai Mira, Kövér Irma, V. Vadl Karolina, Harmath Lujza, Hevesiné Sikor Margit, stb. stb. hírneves írónk és írónőink.

A „Képes Családi Lapok” minden számában legkiválóbb művészek rajzai és képei után kitűnő illusztrációkat ad.

A „Képes Családi Lapok” minden számához legjobb írónktól egy regény teljes nyomatott ívét kapják az olvasók díjtalanul s így egy év alatt alatt 5-6 regény birtokába jutnak, melyekhez mindig díszes boríték is járul.

A „Képes Családi Lapok” minden számában ügyesen össze állított sakrejtvények, apróságok és irodalmi ismertéseket talál az olvasó; — s a lap előfizetőinek postájában a legszellemesebb társalgás folyik az előfizetők között, végül:

A „Képes Családi Lapok” minden kéthétben külön dívat mellékletet ad, a mely a női közönségnek minden más dívat lapot teljesen nélkülözhetővé tesz. 4 (5-5)

A „Képes Családi Lapok” előfizetése egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1.50. a ki az egész évi előfizetési díjához 80 krt küld, 4 regényt, a ki félévi előfizetéséhez 40 krt küld, 2 regényt s a ki negyedévi előfizetéshez 20 krt küld, 1 regényt kap bérmentesen jutalmul.

Előfizetéseket az év bármely napjától elfogad és levelező lapon óhajásra mutatvány számokat bárkinek díjtalanul küld:

A „Képes Családi Lapok” kiadó hivatala
Budapest, Nagykorona-utca 23. sz.

AZ

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN.

1. A mezőgazdasághoz egyáltalában szükséges összes saját hazai gyártmányu, elismert kitűnő gépeit és tajaímvélvő eszközeit ajánlja.
2. Minden a gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácsal szívesen és díjmentesen szolgál.
3. Az összes gyártmányait magában foglaló képes árjegyzékét kívánatra készséggel megküldi.
4. A gyártelep Budapesten, külső váci ut 7. szám alatt van és annak megtekintése érdeklődőknek készséggel megengedett.

Levél-czim:

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN.

Drassói vetőmagvak.

A tisztelt vevő közönséggel ezennel tudatjuk, hogy érdekei teljes biztosítása céljából a jövő tavaszi idényre nemcsak hereféléink fognak arankaplombbal ellátni, hanem összes magvaink a budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás olomzara alatt

csiraképessegi és tisztasági bizonyítványnyal

5 (5-*) kerülnek forgalomba. — A atható fajok felől felvilágosít és előjegyzéseket elfogad gróf Teleki Arvéd drassói uradalmának intézősége, Alsó-Fehérmegye, u. p Szerdahely.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvény-társaság

BUDAPESTEN.

Ajánlanak kéregöntetű kerekeket és keresztvezéseket, hengerekéket kéregöntetű hengerekkel, vasuti kocsikat, fordító korongokat, turbinákat, közlőképeket és zúzógépeket.

Villanyvilágításhoz való berendezéseket s erőátvitelt

104 (8-17)

nagyobb távolságokra is.

Zsilipeket és átereszeket, vasuti fölszereléseket, malom- és gyárberendezéseket, különféle gép- és építési munkákat.

Aczelöntés. Gázmotorokat álló vagy fekvő egy vagy két hengerű.